

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Secunda secundae Summa Theologiae

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

2 vtrum conueniens sit orare.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72772](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72772)

men hic, quod quia ratio practica ab appetitu mouetur, & petitio in ratione practica se habet ut conclusio ultima. sicut imperium: propter quod sicut oportet praconuiliari, & iudicare de praecipendis, & ultimo precipere, ita oportet praconuiliari, & iudicare de petendis, & tandem petere: ideo petitio est actus rationis, ut subest uoluntati, sicut imperium. Et propterea oratio attribuitur utrique, intellectui, & uoluntati, & uoluntas in culpa est, cum ab oratione debita deficit.

3 q. 21. ar. 2. Et 4. dist. 15. q. 2. ar. 1. q. 1. & q. 2. cor. & ad 2.

Ca. 3. paulo a prin. illi.

Li. 3. rex. 21. tomo 2.

D. 758.

Li. 10. c. 4. & ca. 14. cuius principium est, Orthodoxy, in princ.

Pfal. 38. non multum remore a fin.

¶ Decimosexto, Vtrum sit memoria.
¶ Decimoseptimo, De speciebus orationis.

ARTICVLVS PRIMVS.

Vtrum oratio sit actus appetitiua uirtutis.

AD PRIMVM sic proceditur. Videtur, quod oratio sit actus appetitiua uirtutis. Orationis enim est exaudiri: sed desideriu est, quod exauditur a Deo, secundum illud Psal. 9. Desiderium pauperum exaudiuit dominus. ergo oratio est desiderium: sed desiderium est actus appetitiua uirtutis: ergo & oratio.

¶ 2. Præterea Dionysius dicit in 3. ca. de diu. no. Ante omnia ab oratione incipere est utile, sicut Deo nos ipsos tradentes, & uniētes: sed unio ad Deū per amorem fit, qui pertinet ad uim appetitiua. ergo oratio ad uim appetitiua pertinet.

¶ 3. Præterea Philoſophus in 3. de aia. ponit duas operationes intellectiua paratis, quarum prima est indiuisibilium intelligentia, per quam. apprehendimus de unoquoque qd est. Secunda uero est compositio, & diuisio per quam. apprehendit aliquid esse, uel non esse: quibus tertio additur ratiocinari, procedendo. s. de notis ad ignota: sed oratio ad nullā istarum operationum reducitur. ergo non est actus intellectiua uirtutis: sed appetitiua.

SED CONTRA est, quod Isidorus dicit in li. 2. Etymol. q. orare, idem est quod dicere: sed dictio pertinet ad intellectum. ergo oratio non est actus appetitiua uirtutis: sed intellectiua.

RESPON. Dicendum, qd secundum Casiodorus oratio dicitur quasi oris ratio. Ratio autem speculatiua, & practica in hoc differunt, qd ratio speculatiua est apprehensiu sola rerum: ratio uero practica est non solum apprehensiu, sed etiam causatiua. Est autem aliquid alterius causa dupliciter. Vno quidem modo, perfecte necessitatem inducendo: & hoc contingit, quando effectus totaliter subditur potestati causa. Alio uero modo, imperfecte solum disponendo, quando scilicet effectus non subditur potestati causa totaliter. Sic ergo & ratio dupliciter est causa aliorum. Vno quidem modo sicut necessitate imponens. Et hoc modo ad rationem pertinet non solum imperare inferioribus potentiis, & membris corporis, sed etiam ho-

minibus, & subiectis, quod quidem fit imperando. Alio modo, sicut inducens, & quodammodo disponens. Et hoc modo ratio petit aliquid fieri ab his, qui non subliciuntur siue sint aequales, siue sint superiores. Vtrumque autem horum, s. imperare, & petere, siue deprecari, ordinationem quandam implicet homo disponit aliquid per aliquid, unde pertinet ad rationem creaturam. Propter quod Philoſophus dicit in 2. de oratione, prout significat quandam nem, uel petitionem, secundum quod dicitur in li. de uerbis Domini, quod oratio petit est. Et Damascenus dicit in tertio libro de oratione, quod oratio petit est petitio decetium a Deo. Sic ergo oratio, de qua nunc loquimur, est ratio creaturae.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod pauperum dicitur dominus exaudire, quod oratio petit, cum petitio quod sit desiderii interpretet: uel hoc dicitur dum exauditionis uel ocitatem, quia dicitur huiusmodi in desiderio pauperum esse, antequam orationem proponant, sicut Esa. 65. Eritque, antequam clamet ergo.

AD SECVNDVM dicendum, quod hoc dicitur est, uoluntas mouet rationem ad uel nihil prohibet mouente uoluntatis tendere in finem charitatis, quod tendit autem oratio in Deum, quod charitatis motus, dupliciter. Vno quidem parte eius quod petitur, quia hoc precatione petitur ut Deo uniamur, sicut Psal. 26. Vnam petija domino, hanc concupiscit in domo dominionibus dicitur. Alio modo, ex parte petentis, quem oportet ad eum, a quo petit uel loco sic ad mente petit ad Deum. Vnde dicitur in orationibus inuocamus Deum, uel inuocamus ipsi. Et secundum hoc etiam Damascenus dicit, quod oratio est ascensus mentis in Deum.

AD TERTIVM dicendum, quod oratio non pertinet ad rationem speculatiua: sed ad rationem practica pertinet causare aliquid imperii, uel per modum petitionis.

ARTICVLVS II.

Vtrum sit conueniens orare.

AD SECVNDVM sic procedit. Videtur, qd non sit conueniens orare. Oratio enim uidetur esse necessaria ad hoc, quod inuocemus ei, a quo petimus, id quo indigemus, sed sicut dicitur Matthei sexto. Scit pater uester, quia his omnibus indigetis: ergo non est conueniens Deum orare.

¶ 2. Præterea. Per orationem seditur animus eius qui oratur, ut faciat quod ab eo petitur: sed animus Dei est immutabilis, & inflexibilis, secundum illud primi Reg. decimo quinto. Porro triumphator in Israēl non parcat, nec penitit dicitur. ergo

non est conueniens, quod Deum a oremus.

¶ 3 Præte. Liberalius est dare aliquid non petenti, quam dare petenti: quia sicut * Seneca dicit, Nulla res carius emitur, quam quæ precibus empta est: sed Deus est liberalissimus. ergo non uidetur esse conueniens, quod Deum a oremus.

SED CONTRA est, quod dicitur Luc. 11. Oportet semper orare, & non deficere.

RESPON. Dicendum, quod triplex fuit circa orationem antiquorum error. Quidam enim posuerunt, quod res humana non reguntur diuina prouidentia, ex quo sequitur quod uanum sit orare, & omnino Deum colere: & de his dicit Malach. 2. Dixistis, uanum est qui seruit Deo. Secunda fuit opinio ponentium omnia etiam in rebus humanis ex necessitate contingere sive ex immutabilitate diuinæ prouidentie, sive ex necessitate stellarum, sive ex connexione carum: & secundum hos etiam excluditur orationis utilitas. Tertia fuit opinio ponentium quidem res humanas diuina prouidentia regere, & quod res humanae non proueniunt ex necessitate: sed dicebant similiter dispositione diuinæ prouidentie variabilem esse, & quod orationibus, & aliis, quæ ad diuinum cultum pertinent, dispositio diuinæ prouidentie immutatur. Hæc autem omnia in 1. lib. improbata sunt. Et ideo oportet sic inducere orationis utilitatem, ut neque rebus humanis diuinæ prouidentie subiectis necessitatem imponam, neque etiam diuinam dispositionem mutabilem æstimemus.

Ad huius ergo euidenciam considerandum est, quod ex diuina prouidentia non solum disponitur qui effectus fiat, sed etiam ex quibus causis, & quo ordine proueniant. Inter alias autem causas sunt etiam quorundam cause actus humani: unde oportet homines agere aliqua non ut per suos actus diuinam dispositionem immutent, sed ut per actus suos impleant quosdam effectus secundum ordinem a Deo dispositum. Et idem etiam est in naturalibus causis: & simile est etiam de oratione. Non enim propter hoc oramus, ut diuinam dispositionem immutemus, sed ut id impetremus, quod Deus disposuit per orationes sanctorum esse implendum, ut scilicet homines postulando mereantur accipere, quod eis Deus omnipotens ante sæcula disposuit donare, ut Gregor. * dicit in lib. dialogorum.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod non est necessarium nos Deo preces porrigere, ut ei nostras indigentias, uel desideria manifestemus, sed ut nos ipsi consideremus, in his ad diuinum auxilium esse recurrendum.

AD 11. dicendum, quod sicut dictum * est, oratio nostra non ordinatur ad immutationem diuinæ

A dispositionis, sed ut obtineatur nostris precibus, quod Deus disposuit.

AD TERTIUM dicendum, quod Deus nobis multa præstat ex sua liberalitate; etiam non petita: sed quod aliqua uult præstare nobis petentibus, hoc est propter nostram utilitatem, ut scilicet fiduciam quamdam accipiamus recurrenti ad Deum, & ut re cognoscamus cum esse bonorum nostrorum auctoritatem. Vnde * Chrysothomus dicit. Considera quanta est tibi concessa felicitas, quanta gloria attributa, orationibus fabulari cum Deo, cum Christo miscere colloquia, optare quod uelis, quod desideras postulare.

ARTICVLVS III.

Utrum oratio sit actus religionis.

AD TERTIUM sic proceditur. Videtur, quod oratio non sit actus religionis. Religio enim cum sit pars iustitiæ, est in uoluntate sicut in subiecto: sed oratio pertinet ad partem intellectiuiam, ut ex supra * dictis patet: ergo oratio non uidetur esse actus religionis, sed doni intellectus, per quod mens ascendit in Deum.

¶ 2 Præte. Actus patriæ cadit sub necessitate precepti: sed oratio non uidetur cadere sub necessitate precepti, sed ex mera uoluntate procedere, cum nihil aliud sit quam uolitorum petitio: ergo oratio non uidetur esse religionis actus.

¶ 3 Præte. Ad religionem pertinere uidetur, ut quis diuinæ naturæ cultum, ceremoniamque afferat: sed oratio non uidetur aliquid Deo afferre, sed magis aliquid obtinendum ab eo petere: ergo oratio non est religionis actus.

SED CONTRA est, quod dicitur in Psal. 140. Dirigatur oratio mea sicut incensum in conspectu tuo. Vbi dicitur gl. quod in huius figuram in ueteri lege incensum dicebatur offerri in odorem suauem domino: sed hoc pertinet ad religionem: ergo oratio est religionis actus.

RESPON. Dicendum, quod sicut supra * dictum est, ad religionem proprie pertinet reuerentiam, & honorem Deo exhibere: & ideo omnia illa, per quæ Deo reuerentia exhibetur, pertinent ad religionem. Per orationem autem homo Deo reuerentiam exhibet, in quantum scilicet ei subijcit, & proficitur orando se eo indigere, sicut auctore suorum bonorum. Vnde manifestum est, quod oratio est proprie religionis actus.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod uoluntas mouet alias potestates atque in suum finem, sicut supra * dictum est. Et ideo religio, quæ est in uoluntate, ordinat actus aliarum potestatum ad Dei reuerentiam. Inter alias

Secunda Secunda S. Thomæ.

Super quest. ad uag. simplicitate articulum tertium.

In articulo tertio eiusdem questio.

aduerte, quod in oratione, seu petitione considerari possunt tria, scilicet res petita, petitio, & petens. Si consideremus rem petitam, sic oratione non damus Deo, sed ab ipso dari aliquid postulamus. Si consideremus petitionem, sic orando offerimus Deo: nam ipse actus petendi est actus subiectionis, & professionis uirtutis. Qui enim petit ab aliquo, indiget illo, ac per hoc se subijcit illi petendo, in cuius signum superbi potius uolunt indigentiam tolerare, quam humiliare se petendo aliquid ab aliqua persona. Rursus, qui petit, proficitur, petendo in illo, a quo petit, esse potentiam ad adiuuandum, esse misericordiam, uel iustitiam, uel prouidentiam. &c. unde ipse per exaudiri. Et propter hoc petitio, seu oratio ponitur actus religionis, cuius est honorem Deo exhibere. Honoramus siquidem Deum petendo, & tanto magis, quanto uel ex more petendi, uel re petita profitemur ipsum esse supra omnia creatorem, prouidentem, redemptorem, & cetera. Et hoc est quod auctor intendit in corpore articuli. Si autem consideremus petentem, sic cum homo petat per mentem, quia petitio est actus mentis, & mens sit nobilissimum quod sit in homine, sic petendo subijcitur Deo nobilissimam partem nostri, dum utimur ead ad petendum a Deo, hoc est, ad honorandum.

In sen. etia id habet in li. 2. de oratione Dei, non peti a priu cap. incipit, Duplex nomine par. e.

Infra. 15. cor. Et 1. d. 15. q. 4. arti. 1. q. 2. & art. 5. q. 1. ad 2.

Art. 1. huius q.

q. 81. artic. 2. & 4.

D. 77. Arti. 1. huius q. ad 2.

BB 2 noran-